

schappen opzij wil zetten. Denkbeelden die ook in 't publiek geuit worden, waardoor 't Ned. volk nu al zegt dat de K[oningin] heel anders spreekt dan haar ministers, met 't nodige commentaar over gebrek aan vertrouwen in de reg. te Londen.'

Met dat al kon de actieve minderheid onder de Engelandvaarders bij de koningin hoogstens haar tevoren al bestaande overtuiging versterken dat het nieuwe staatsbestel dat haar voor de geest stond, precies datgene was wat 'het door lijden herboren Nederlandse volk' wenste – veel belangrijker was, hoe de ministers zich tegenover haar conceptie zouden opstellen: zij konden haar remmen, zij konden haar stimuleren. Veel hing daarbij af van de inzichten van de nieuwe minister-president: Gerbrandy. Alle aangelegenheden van het koninklijk huis waren nu eenmaal in de eerste plaats aangelegenheden van de voorzitter van de ministerraad.

Gerbrandy

Gerbrandy was onverschrokken – het is vooral die eigenschap geweest die indruk maakte op elkeen die met hem in aanraking kwam. Duitse bommen of niet, de minister-president bleef in het centrum van Londen wonen, in het ouderwetse maar stijlvolle *Brown's Hotel*, enkele minuten gaans van *Stratton House*, zij het dat hij van de herfst van '42 af soms zijn weekenden terwille van de rust buiten Londen placht door te brengen, vooral in Essen, waar hij een landhuisje had gehuurd (zie kaart I op pag. 35). Kwam er in de tijd van de *V-1*'s (na medio juni '44) een *warning* voor luchalarm (huilende sirenes over de wereldstad), 'dan gingen', aldus Burger, 'sommige leden van de ministerraad een beetje schuifelen: zou men niet beter naar beneden gaan? Maar niemand durfde de eerste zijn om dat te suggereren. Gerbrandy zei: 'O – is dat de *all clear*?' en ging rustig verder. Kwam dan de *all clear*, dan zei hij: 'Er wordt weer een *warning* gegeven', maar dan bleef hij zitten alsof er niets aan de hand was'¹ – schuilkelders zag hij liever van buiten dan van binnen.

Hij was een overtuigd Calvinist, een gereformeerde van het zuiverste water. Voor hem sprak het vanzelf dat hij nagenoeg onmiddellijk na zijn aankomst in Londen naging, waar hij elke zondag ter kerke kon gaan. *Austin Friars* deugde daar niet voor: dat was een hervormde kerk, maar op

¹ Burger, 24 nov. 1955.